

DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
EĞİTİM ARAÇLARI VE YAYIMLAR
DAİRE BAŞKANLIĞI

SÖZ VARLIĞINI TESPİT VE GELİŞTİRME PROJESİ

Söz Varlığını Tespit ve Geliştirme Projesi'nin hedefleri, amaçları ve faaliyetleri; 23-24 Ekim 2015 tarihlerinde Ankara Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Uygulama Otelinde gerçekleştirilen çalıştay sonunda aşağıdaki şekilde güncellenmiştir:

HEDEFLERİ

1. İlköğretimden üniversite seviyesine kadar söz varlığını tespit edip geliştirerek;
 - a. Duygu ve düşüncelerini ifade edebilen, Türkçeyi daha doğru ve etkili kullanabilen;
 - b. Okuduğunu anlayan, çözümleyen ve yorumlayan;
 - c. Kültür düzeyini artırmış, bilim ve teknolojiyi anlamlandıracak ve üretecek dil yeteneklerine sahip bireyler yetiştirmek;
2. Müfredat kitaplarının ve ders kitaplarının, söz varlığı çalışmaları doğrultusunda güncellenmesini sağlamak;
3. Özel sektör ve devlet kurumları tarafından yayımlanan kültür kitaplarının okunabilirlik seviyelerini tespit etmektir.

AMAÇLARI

1. Türkçenin güncel (yazılı ve sözlü) söz varlığını tespit edip ilk ve ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerin söz varlığını geliştirmek,
2. Farklı seviyelerde söz varlığı listeleri ve sözlükleri oluşturmak;
3. Öğretim programları, ders kitapları ve eğitim-öğretime yönelik kültür kitaplarının yazımı (telifi) ile radyo-televizyon programlarının yapımında söz varlığı sözlüklerinin esas alınmasını sağlamak;
4. Avrupa Ortak Dil Kriterleri'ne göre tasnif edilmiş söz varlığı sözlükleriyle yabancılarla Türkçe öğretimini kolaylaştırmaktır.

FAALİYETLERİ

1. Türkçe gibi sondan eklemeli diller olmalarının yanında PISA sınavlarında en yüksek başarıları elde etmiş bulunan Fince ve Korece üzerine yapılmış söz varlığı çalışmalarını, Türkçe söz varlığı çalışmalarıyla karşılaştırarak güvenilir ve yol gösterici bir literatür ve veri tabanı oluşturmak;
2. Güncel Türkçenin sıklık listelerini (derlemine) ortaya koymak,

3. Saha çalışmasıyla (öğrenci derlemleriyle) sınıf seviyelerine göre söz varlığını tespit etmek;
4. Güncel Türkçenin sıklık listelerini ve öğrenci derlemlerini karşılaştırarak söz varlığını, sınıf seviyelerine göre tasnif etmek (anaokulundan 12. sınıfa kadar “Sınıf Seviyelerine Göre Söz Varlığı Listeleri” oluşturmak);
5. Anaokulundan 12. sınıfa kadar “Sınıf Seviyelerine Göre Söz Varlığı Sözlükleri” oluşturmak,
6. Ulusal (TEOG, PYBS vb.) ve uluslararası (PISA, PIRLS, TIMSS vb.) sınavların söz varlığı sözlüklerine göre hazırlanmasını ve tercüme edilmesini sağlamak;
7. Güncel Türkçenin sıklık listelerinden -Avrupa Ortak Dil Kriterleri ile öğrenci derlemlerini de dikkate alarak- A1, A2, B1, B2, C1, C2 seviyelerine ait “Kurlara Göre Söz Varlığı Listeleri” ve sonrasında “Kurlara Göre Söz Varlığı Sözlükleri” oluşturmak;
8. Söz varlığını geliştirmeye yönelik etkinlik kitapları hazırlamak ve “Söz Varlığı Portalı” oluşturarak projeye yönelik mobil uygulamaları bu portalda kamuoyuyla paylaşmaktır.

ÖNEMİ

Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesiyle

1. Okuduğunu anlayan, çözümleyen, yorumlayan (üst düzey zihinsel becerileri edinmiş) öğrenciler yetiştirilecek;
2. Türkçe, yabancılar tarafından daha kolay öğrenilecek ve böylece Türkçenin uluslararası düzeyde yaygınlığı artacak;
3. Güncel Türkçenin “Derlem Sözlüğü” oluşturulacak,
4. İlk kez Türkçenin görsel-kavramsal sözlüğü (kelimeler arası ilişkiler grafiği) ortaya konmuş olacak (Genel Ağ’da kullanıma sunulacak),
5. “Söz Varlığı Portalı”nda projeye ilgili tüm veriler ve mobil uygulamalar kamuoyuyla paylaşılacak;
6. Söz varlığı çalışmaları, yazılı ve sözlü her türlü materyal için hem ölçüt (okunabilirlik vb. bakımından) hem de materyal olarak (FATİH, EBA, Z-Kütüphane projelerinde) kullanılacak;
7. Ulusal ve uluslararası alanda öğrenci başarımız artacak,
8. “Sınıf Seviyelerine Göre Söz Varlığı Sözlükleri”yle öğrencilerin kendi seviyelerine göre üretilmiş materyallerle (kitap, dergi, e-kitap, z-kitap, e-dergi, e-içerik vb.) eğitim-öğretim görmesi sağlanacak,

9. “Sınıf Seviyelerine Göre Söz Varlığı Sözlükleri”nin ölçme-değerlendirme araçlarında esas alınmasıyla sınav araçlarının geçerliliği ve güvenilirliği artacak;

10. Bu proje kapsamında yapılacak derlem çalışmaları, Türkçe yapay zekâ araştırmalarına olumlu katkılar sağlayacak;

11. Türkiye’de **ilk kez** “Sınıf Seviyelerine Göre Söz Varlığı Sözlükleri” ile “Kurlara Göre Söz Varlığı Sözlükleri” ortaya konmuş olacak,

12. “Sınıf Seviyelerine Göre Söz Varlığı Sözlükleri” ile “Kurlara Göre Söz Varlığı Sözlükleri” eğitim-öğretim sistemini olumlu yönde etkileyerek kalitesini artıracaktır.

GEREKÇELERİ

1. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu

- **Madde 13:** Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilir ve desteklenir.

2. 10. Kalkınma Planı’nın (2014-2018) “Politikalar” Başlığı Altında Yer Alan Aşağıdaki Maddeleri

- **306.**Türkçedeki bozulma ve yabancılaşmanın önüne geçmek amacıyla bilim, eğitim, öğretim ve yayın kuruluşları başta olmak üzere, hayatın tüm alanlarında Türkçenin doğru ve etkin kullanımı sağlanacaktır.
- **307.**Türkçenin dünyada tanınan ve daha fazla konuşulan bir dil olmasına yönelik çalışmalar desteklenecektir.
- **308.**Okuma kültürü yaygınlaştırılacak, çocukların erken yaşlarda kültür ve sanat eğitimi almaları sağlanacaktır.

3. MEB 2015-2019 Stratejik Planı

- **35. Strateji:** Okuma kültürünün erken yaşlardan başlayarak yaygınlaştırılması amacıyla yayınlar çıkarılacak, okullara gönderilen kitap sayısı artırılabilecek, yayın arşivi elektronik ortama aktarılacak ve izleme çalışmaları yapılacaktır.

4. “İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006)” ile “Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı (2015)”nın Aşağıdaki Amaçları

- Öğrencilerin okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarını; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerini sağlamak.
- Öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri.